

Nõid

Ta ootas, metsa samblane lõhn ninasõõrmeis. Mingi lind huikas. Tema valge kleidi olid nad lõhki rebinud, üks rind oli paljas, pikk tume pats vonkles tema nahal nagu mamba. Mamba on Aafrika mürkmadu, kellest ta oli hiljuti kuulnud. Astu talle peale ja surm on kindel. Ta oli kuulnud sedagi, et maohammustuse korral saabub lõpp aeglaselt, keha sulgub jupikaupa, kõrvad kuulevad surma samme.

Nemad toimetasid veidi eemal, otsisid kuivemat risu. Võib-olla polnud nad märganudki, et ta oli teadvusele tulnud. Ilmselt olid nad ta millegagi oimetuks lõõnud. See hetk oli tal meeles – sahin selja taga, ere leek silme ees. Ta ei olnud arvanudki, et see kuidagi teistmoodi lõppeda võiks, aga ta oli ometi tulnud, võtnud selle riski. Ja see oli ikkagi ära tasunud, ikkagi! Ta oli seda kallist nägu enne surma veel kord näinud ja kas ei olnud ta just seda soovinudki? Nüüd, kui nii palju temasuguseid oli hukatud, oli iga päev nagunii varastatud. Ta elas võlgu ja käes oli tasumise tund.

Suus oli soolane maik, huuled kleepusid. Ta üritas pead kergitada, aga see oli raske nagu kalju. Põgeneda ei suudaks ta nagunii. Mis koht see oli, ta täpselt ei teadnud, paistis olevat kaugel saare südames. Kui ta saaski jooksu, siis mis suunas? Kes teda aitaks? Ta alistus, surus nina liiva ja tundis maapinna lohutavat soojust. Ta nägi silmanurgast, et

kohtumõistjad olid vist omavahel kisklema läinud – käed vehklesid nagu tuuleveskid, hääled valjenesid, keegi hakkas eemale marssima, aga kamba kõige suurem ning tugevam kiirustas jooksikule järele ja tiris ta tagasi. Ta ootas, et nad märkaksid, et ta veel elab; püüdis häält teha, aga ei suutnud. Oli ikka veel üsna hämar, tema vaevumärgatavaid liigutusi ei pannud keegi neist tähele. Ega nad teda ometi siia pikka-mööda surema jäta? Ei jõuaks ta siit enam vabadesse, ei oleks tal nagunii mingit lootust. „Ära mine sinna, laps, see maa on tühi ja vaenulik, inimesi on seal vähe. Seal ei aita sind keegi, kui ära eksima juhtud,” oli talle enne tema teekonda sõnad peale loetud. Ta oli ikkagi tulnud, kõndinud mere äärest siia, ikkagi leidnud häid inimesi, kellelt teed küsida.

„Vaatame, mis selle poolearulise litsiga siis saab,” kuulis ta madalat mehist häält. „Me peame sellega ühele poole saama. Varsti tuleb tagasi minna. Me ei saa enda peale tähelepanu tõmmata sellega, et kuhugi hiljaks jääme.”

„Mõttele, kui see korda ei lähe,” kõhkles teine, see keskmine, keda ta oli rumalast peast usaldanud ja heaks inimeseks pidanud. „Kui ta jääbki siia nõndamoodi vedelema?”

„Nii. Võta. See on nüüd sinu ülesanne,” kamandas madal hääl. „Sina pead ka midagi tegema. Me peame tundma, et siin kõik võrdsed oleme. See on meie eneste kaitseks.”

Üks kohtumõistjaist oli väga noor, alles lapseohtu. „Ma ei tahaks seda teha. Miks ma pean? Ma ei räägi sellest ju mitte kusagil – mõttele ometi ise, kuhu mul oleks selle jutuga minna!” Hääl palus härdalt, aga suurem kohtumõistja ei andnud järele: „Sest see on sulle määratud osa! Sa kuulud meie hulka, me oleme üks pere. Nii, võta nüüd see, hakka

liigutama! Muidu tuleb enne koit, kui me siit minema saame. Mine, pane talle see risu peale, see on hea vaigune. Siia hakkab hästi külge. Mine juba, me peame liikuma hakkama!”

Nooruke lähenes talle tihkudes, sammud olid kerged ja otsekui vabandavad. Tal oli kahju, et selline laps pidi saama niisuguse teoga määritud. Noor süütu hing – need muutusid aina haruldasemaks, aina vähem jäi neid siia maailma järele. Nii noor laps, peaaegu nagu... Ah, ta ei suutnud sellele mõelda. Ta tahtis kätt välja sirutada, tegi pingutuse, aga ainult üks sõrm tõmbles. Ei märganud ka see noor, et ta ikka veel hingitses, ja parem ehk oligi nii. Ta lebas hiirvaikselt, ootas. Tundis erilist lõhna, mis tuli tuttav ette, ainult nii palju oli löök pähe tema aju sassi ajanud, et ta ei osanud sellele õiget nime anda. Tema vermeisse pekstud selg valati millegagi üle. Oli see vesi? Neil hakkas temast ikkagi kahju? Vedelik tundus liiga raske, et olla vesi. Seda nõrgus tema laubale, ta puudutas keelega huuli. Maitse oli veider, metalne.

Midagi sähvatas, öö tema ees lõi äkki valgeks. Ta lendas kõrgele, kõrgele. Kuulis häält, keegi vist karjus. Ja ees oli ainult taevas – tema ees laiali nagu maakaart. Ta võis lennata, kuhu iganes. Ta oli siit ikkagi jooksu saanud, ikkagi oli võimalik põgeneda! Julgest kaugusest vaatas ta alla maa peale ja nägi neid kolme. Nad olid ikka veel seal mändide vahel kobaras. Kolm kohtumõistjat nagu kolm hommikuma tarka, ainult nii pimedad, nii rumalad! Nii hukule määratud.

Kunagi tullakse neile järele.

Sügis Prahas

Tom eksles hilisõhtuses linnas, mis oli nii võõras ja nii tuttav. Ta teadis ainult nii palju, et on Žižkovis, selles pisut Tartut meenutavas linnaosas, kus kunagi elas vahva sõduri Švejki looja Jaroslav Hašek. Kusagil siin pidi olema tema hotell, aga tihedas udus ei näinud ta hobusega monumenti betoonist mäe otsas, mis oli talle päeval orientiiriks. Esimesel õhtul oli ta hotellis internetis istudes lugenud, et teda lummanud mägi on Vitkovi kungas. Kunagi oli siin Praha piir. Ratsamonument tähistas künkal peetud verist lahingut. Hobuse seljas istuv kuju oli kuulus väejuht Jan Žižka. Maailmas oli see suuruselt kolmas ratsamonument, kogu kompleks aga üks kõige jaburamaid ja inetumaid memoriaale, mida Tom oli oma silmaga näinud. Just selle inetuse pärast ronis ta nüüd iga päev künkale, istus luusse ja hinge lõikava tuule käes inetu betoonilahmaka jalamil ja vahtis seda hobusekolakat. Karistas ennast.

Ta oleks pidanud olema Signega Maldiividel, aga nüüd oli naine seal koos mingisuguse Haapsalu sanatooriumist üles korjatud Viktoriga ja tema kondas üksipäini siin. „See ei jää nii. Ma tulen tagasi – üksinda. Aga sa ju mõistad, miks ma seda teen?” küsis Signe oma seni viimases telefonikõnes. Tom muidugi mõistis. Ta oli nende kokkulepet murdnud ja ikkagi Valeriat vaatamas käinud. Signe sai sellest aru

parfüümi järgi. „Arukas mees ostab naisele ja armukesele ühesuguse parfüümi,” oli üks semu teda kunagi õpetanud, aga Tom vist tahtiski vahele jääda. Signe omakorda tahtis talle õppetundi anda, aga Tomis ei liigahtanud miski, kui naine talle kirjeldas, mida nad Viktoriga plahvatuslikult palava päikese all teevad.

Tomil oli meeletult külm. Kõik sulas ühte, ta pörkas aegajalt vastu võõraid inimesi, vabandas eesti keeles, sai tšehhi-keelset sõimu vastu ja astus kiiresti kõrvale – ette kellelegi järgmisele. Taamal hiilgas sinistes ja punastes tuledes kuulus teletorn nagu lapsepõlve nääripuu. See oligi ainuke valgustatud asi siin – mujal põles vaid sümboolselt mõni lambike. See talle Praha juures meeldis, et ööd olid siin ööd. Keegi ei püüdnud neid päevaks petta. Tom võinuks möödujatelt teed küsida, aga ta ei üritanudki. Ta polnud ju ometi nii meelegeitel. Ei, ta tegelikult ei otsinudki. Ta oli kaotsis, aga ei olnud ka. Täpselt siin ja nimelt sellisel viisil pidigi ta olema – eksinuna õiges kohas.

Ta sulandus udusse, lasi sel end kanda. Kusagil eemal voo-
gas läbi tihke oktoobriöö Vltava. Jõgi oli täna öösel tema
õde. Ka Tom voogas, hoovused temas pürgisid aina edasi,
ainult tal ei olnud enam eriti kiire. Ta mõtles oma päris õele
Evale, kes oli koju maha jäänud. Õdegi eksles praegu udus,
ainult temale vist ei saabu enam kunagi hommikut, mil ta
ees terendaks taas betoonmägi hobusega ja kõik saaks jälle
klaariks. Enam mitte kunagi. Kui ainult sakslane oleks jõud-
nud teha, mida lubas, ehk siis. Sakslane oli nüüd surnud ja
Tomi viimane lootus kadus.

Hobune! Kuradi loom. Tom litsus keelt vastu esihambaid,
tajus, et need plagisesid. Neetud must täkk, kelle seljast Eva

oli suvel kukkunud. Ja tema oli süüdi. Tema oma turismi-taluga. Tema oma persekukkunud pereelu ja põgenemisega. Tema oma ideega need hobused kuidagi odavamalt saada – ta oleks pidanud kahtlustama, läbi nägema seda kuratlikku skeemi, mille saatus oli talle Valeria eest karistuseks kaela lajatanud. Pärast õnnetust müüs ta kõik loomad maha. Viimase täku müügist saadud raha eest oligi ta täna siin. Juba kolmas nädal läks. Hotellis vahiti teda juba nagu tüüpi, kes on sinna igaveseks kolinud. „Millal te lahkute?” küsis administraator iga kord, kui ta läks uut transpordikaarti ostma. „Ma ei tea,” vastas ta ausalt. Hotelli restoranis tunti talle juba kaasa, praed, mida ta tellis, läksid aina kopsakamaks, või siis kahanes hoopis tema isu. „Soovite veel midagi?” küsis kelner alati. „Te peaksite rohkem sööma. Talved on siin jahedad.” Tom võttis kiiresti alla, püksirihmale tuli üks auk juurde torgata, et ta palja tagumikuga ei jääks. Eile õhtul ostis ta kaubanduskeskusest uued püksid ja dressipluusi – poiste osakonnast.

Külm oli, nii õudselt külm, aga see oligi hea. Külma käes ei tundnud Tom end nii väärituna; nautis, et polnud midagi nautida. Ühel tänavalõigul jooksis ta pärani suuga kaledat õhku haarates nagu hullumeelne. Äkki seisis ta politseijaoskonna ees. Ta tundis tõmmet. Oli juba liiga külm, ta hakkas uniseks ja kangeks jääma, varsti võib ta kusagile rentsilisse vajuda ja lihtsalt kaduda. Surra? Ei, mitte siin. Mitte veel. Mitte võõras linnas. Ta pidi koju tagasi minema. Täna lõuna paiku oli ta Vitkovi otsas üritanud jälle Valerialle helistada. Ja jälle, nagu mitu korda varem, ei suutnud ta sõnagi öelda, kui Valeria vastas. Ei suutnud öelda isegi: „Tere! Mina siin.” Lõpuks tuli SMS: „Tom. Palun ära tee meile nii. Ära

enam helista.” Ta proovis ikkagi mitu korda veel, aga kõne vajutati kinni. Valeria oli lõpuks alla andnud, talle käega löönud. See tegi pöörast valu.

Ta oleks tahtnud Valeriale kinnitada, et tema ei olnud alla andnud. Tallinnas asju ajamas käies sõitis ta iga kord Valeria linnaossa, kõndis tema kortermaja ette, istus laste mänguväljakul kiigele ja vaatas Valeria aknasse. Kolmandal korrusel, vasakult viies. Vahel nägi ta naise siluetti läbi helesiniste õhukeste kardinat. Valeria oleks võinud tedagi näha, kui ta oleks teadnud, kuhu vaadata. Tähele pandi teda küll – Tom loobus oma käikudest alles siis, kui talle politsei kutsuti. Üks murelik ema olevat mänguplatsil pedofiili silmanud.

Praha politseimaja uks oli kinni. Tom nägi läbi klaasi valvelauamutti – tüsedat, emalikku ja sooja. Ta koputas, mutt tõstis pilgu ja Tom kuulis klõpsatust. Uks avanes, ta astus sisse. Ütles, et on eksinud. Mutt ei mõistnud sõnagi inglise keelt ja helistas kuhugi. Äkki sebis Tomi ümber kümneid inimesi, ta kuulis tšehhikeelset ärevat vada, tema nina alla lükati linnakaart. Valvelauamutt tõi talle oma pleedi. „Doktor?” küsis keegi. Tom raputas ägedalt pead. Ta märkas klaasseintel enda peegeldust, ta nägi tõesti räbal välja – näost kalbe, niisked juuksed turris, mantlihõlmad ripakil, püksisääred porised. Lõpuks leiti maja pealt politseinik, temaga umbkaudu ühevanune mees, kes purssis veidi inglise keelt, ja Tom küsis oma hotelli kohta. „Te näete välja nagu surm,” oli esimene kohmakas lause, millest Tom suutis aru saada.

„Surmavarjuorg. Ma kõnnin üksinda,” pomises ta enda ette.

„Mida? Korrake üle. Ma ei saanud aru,” palus politseinik.

„Ei midagi. Ütlesin, et täna on väljas külm. Olen eksinud,”

lausus Tom, kui oli hääle selgeks kõhatanud. Kurk valutas, hingetorus kriipis. Ta oli tõsiselt külma saanud.

„Tulge!” viipas politseinik. Nad astusid Tomiga tänavale. Oli veel pimedam kui enne, mustem öö kui varem. „Golem,” lausus võõras mees ja osutas eemal liikuvale kogule, mis paistis tohutult suur. See oli üleelusuuruses inimene, tüüpline öökoletis. Koletis seisatas, nad jõudsid lähemale ja Tom nägi, et tegelikult oli see üks keskmist kasvu papi, kes enda ees käru lükkas. Kärus kolises taara.

Tomile meenus, kuidas ta kord lapsena Saaremaal udusel õhtul metsseaga kohtus ja hiljem kodus kirjeldas, et peletis oli majasuurune. Kõik naersid tema üle. Ka Praha politseinik itsitas, nagu oleks emb-kumb neist midagi naljakat öelnud.

„Golem?” kordas Tom. See sõna oli talle täiesti võõras, ei kõlanud tšehhipäraselt.

„Golem,” kordas politseinik. „Tegelikult ei tohi naerda. Olge ettevaatlik. Ta kõnnib öösiti. Hävkitab.” Politseinik tegi oma kõri ees žesti. „Paljud ei usu temasse. Aga see ei ole mingi nali. Mu vanaema rääkis temast. Ma olen teda oma silmaga näinud.” Politseinik vaikis viivu, hoidis Tomi varrukapidi enda ligi. „Meie töö ei ole kerge, igasuguseid asju näeb. Ma olen näinud, mida kättemaks teeb. Need on kõige inetumad mõrvad.”

Nad olid järsku Tomi hotelli ees. Sinna oli üllatavalt vähe maad, ju oli Tom ringe teinud nagu eksinud seeneline. Politseinik jättis temaga hüvasti, surus tal kätt, ise kohmetu ja vabandav. „Unustage, mis ütlesin. Praha on ilus linn. See tuletas korraks teda meelde – udu.” Politseiniku silmad rääkisid teist keelt. Mis iganes see Golem ka polnud, oli politseinik teda tõesti näinud.

„Golem,” pomises Tom, kui öine administraator silmad tõstis. Talle tundus, et neiu tõmbus krampi, ei öelnud tervituseks ühtki sõna. „Golem,” kordas Tom oma numbritoas niiskeid riideid seljast kiskudes. Selle sõna kõla tõmbas teda ligi, ta sosistas seda ka kuumas vannis. Ta kavatses guugeldada, et Golemi kohta midagi teada saada, aga wifi katkes pidevalt.

Aknas välgatas miski, kui ta oma sokke radiaatorile sättis. Kellegi silmad? Ei, prügiauto. Tom värises, tundis palavikku tõusmas. Ta leidis varuteki ja puges sooja, uni vajus talle peale ja ta nägi jälle silmi, tumedaid ja metalseid, öös hiilgamas.

„Ah, Golem? See on kõigest üks vana Praha legend,” sai ta hommikul lõpuks selgituse noormehelt, kelle hommikul vastuvõtulauast leidis. Neiu, kes teda öösel vastu võttis, olevat keset ööd paha hakanud ja ta vajanud kiiresti asendajat. „Golem on muinasjutt. Temast räägitakse siin turistidele juba liiga palju. Keegi on teda näinud? Hehee! Sama tõenäoliselt, nagu näete praegu uksest välja astudes suurte tissidega supermodell.”

Tom registreeris end välja. Kui ta ukse avas, tervitasid teda ere päike ja parajasti siseneva pikajalgse daami dekoltee, kuhu Tom oleks äärepealt näoli sisse kukkunud. Ta ostis nurgapealsest poest paar lollakat külmkapimagnetit, jalutas mööda Husitska tänavat piki künkajalامت bussipeatusse, hirmsa hiidhobuse pilk ähvardavalt kuklas.

Pärastlõunal sõitis Tom koju. Signe oli vahepeal sõnumi saatnud, Tom märkas seda alles lennujaamas. Viktor olevat

leidnud endale reisi ajal kellegi teise, ühe noore tibi nende hotellist. „Ma ju ütlesin sulle – me ei saa lahku minna. Ma ei leia endale enam kedagi teist. Ja sa tead, et ma ei saa ilma meheta. Lepime ära, Tom. Proovime uuesti. Kõik muutub, kui me tahame ja pingutame.”

Jälle see vana jutt. Signe, kes on nii abitu, et sureb ilma meheta ära. „Ok,” vastas Tom. Mis seal siis ikka. Aeg oligi tagasi pöörduda. „Teil siis ikka on kodu?” oli valvelauatüüp muianud, kui Tom uksekaardi tagasi andis. „Me siin olime kindlad – naised panid pead kokku –, et teil on mingi traagiline armastus. Kõik mõistatasime, mis lugu see olla võiks. Kas te Tšehhovit olete lugenud? Ma õpin, muide, näitlejaks.”

Lennuk raputas, Tom ei suutnud magada. Ta lõi lahti Franz Kafka muuseumi kauplusest ostetud Praha legendide kogumiku, sirvis seda. See oli tal juba vana komme – sõita kuhugi, vaadata linn üle ning alles tagantjärele uurida, mis kohad need õieti olid, kus ta käis. Ettekujutus oligi enamasti põnevam kui tõde.

Golem!

See oli viimase peatüki pealkiri. Tõepoolest üks vana Praha legend, administraatorikutil oli õigus. Tom asus ahnelt lugema. Kui lennuk Tallinnas maandus, luges ta ikka veel, kuigi peatükk oli lühike. Ta jõllitas sõnu, kordas mõttes lauseid, mõnda vist pobises poolihääli, sest tema ees istuv naisterahvas vahtis aeg-ajalt tuseselt selja taha. „Mõned inimesed üritavad siin magama jääda. Kellega te seal kogu aeg räägite?” pinises ta ebameeldiva metalse tooniga, nagu oleks keegi pingul traati puudutanud.

„Mina? Ma räägin ajalooga,” vastas Tom. Nägi reisikaaslaste hämmeldust ja naeratas laialt, ringutas häbenemata.

Tomil oli nüüd hea tuju, üle pika aja tundis ta selgust, nägi, nagu öeldakse, tunnelit enda ees. Daam pööras pea põlgliku norsatuse saatel ära. Tom asus uuesti lugema, kuni legend Golemist oli tal peas. Siis sulges ta silmad, pani käed kukla taha ja hakkas meenutama, kuidas kõik oli olnud. Kuidas see hullumeelne sügis oli alanud – õieti oli kõik alanud juba möödunud suvel. Hiiumaal oli ilmselt ainult üks inimene, kes oli Golemist midagi kuulnud, ja tema juurde kavatseski Tom minna. Nüüd ta siis teadis, viimaks oli temagi saladusse pühendatud.

„Vabandust, härra. Me oleme kohal. Teie ka peaksite nüüd väljuma,” koputas stjuuard talle õlale. Lennuk oli juba tühi, kõik teised olid oma teed läinud. Tom haaras oma koti ja jooksis bussijaama suunduva trammi poole. Ta pidi jõudma viimasele Haapsalu bussile. Tal oli järsku koju kiire. Buss hakkas juba liikuma, kui ta terminali uksest platsile tuiskas. Tom sööstis bussile ette, pidurid kriiksatasid. „Mida kuradit sa oma arust teed? Mingi enesetaputerrorist?” röögatas juht. „Mine eest!”

„Palun!” kiunatas Tom. Bussijuht vist tajus ta meeleheidet ja avas ukse. „Segane inimene. Olgu teil siis vähemalt hea põhjus,” ühmas ta, Tomile piletit ulatades. „Kes teil seal on? Mingi pruut või?” Reisijate hulgast kostis pahast suminat, aga Tom ei teinud väljagi. Jõuaks Hiiumaale ainult rutem. Jõuaks ta õigel ajal kohale! Too, kelle juurde ta teel oli, võis igal hetkel kõrvad pea alla panna, aga Tomil oli palju küsimusi.

Golem. Muidugi! Nüüd Tom teadis. Ta teadis viimaks, mis juhtus. Teadis, kes seda kõike tegelikult tegi.

Tomile oli selge, kes oli tapnud sakslase.